

Els fruits madurs

Francesc Parcerisas
Dos dies més de sud
Quaderns Crema, Barcelona, 2006
104 pàgs.

No descobriré res explicant al lector que Francesc Parcerisas és un gran poeta, segurament el millor de la seva generació, però crec necessari recordar que el tret distintiu de la seva poesia és la regularitat. En la carrera de fons que és la creació d'una obra literària Parcerisas mai no ha afluixat. Cada llibre que ens presenta té la seva empremta única i a més explora camins nous, sorprenents i captivadors que fan que la seva aparició sigui un esdeveniment. El llibre *Dos dies més de sud* que acaba de sortir és una altra passa de gegant en la seva poesia i els lectors estam d'enhonorabona.

Al poema de Rainer Maria Rilke que Francesc Parcerisas ha triat per encapçalar i donar títol al seu llibre el poeta demana al seu déu que doni dos dies més de sud als últims fruits de l'estiu. Aquesta súplica, que tots podem fer nostra, perquè de sud mai se'n té prou, és la porta per la qual el lector pot entrar al llibre. Quan Parcerisas demana dos dies més de sud ens parla des del punt de vista d'una persona que veu com s'acosta la tardor de la seva vida i necessita explicar quin és el seu origen i, sobretot, quin és el seu present. Per fer això Parcerisas ens presenta cinquanta poemes, estructurats en quatre seccions que porten els noms de «Rimbaud a Harar», «Els Oratoris», «Platja de Portobello» i «Venus i Adonis».

Ja en els primers cinc poemes del llibre que formen la secció «Rimbaud a Harar» es toca des de distints vessants el que serà, al meu parer, el tema principal del llibre: el desencís. Rimbaud va viure els darrers anys de la seva vida a Harar, una ciutat d'Etiòpia, on va fracassar econòmicament després de provar de dedicar-se a diversos negocis, dignes de poetes caiguts, com el tràfic d'armes i d'esclaus. La

imatge de Rimbaud, llanguint a Harar, malalt, acabat i lluny de voler tornar a escriure, ens pot acompanyar en la lectura d'aquests primers poemes del llibre, en els quals el desig, la mort, l'amor i els ideals naufraguen en el no-res monòton i decebedor del present. No hi trobarem ni l'entusiasme de la primera joventut ni els estertors de la vellesa en aquest poemari. En ell el poeta que ens parla ja ha passat la meitat de la seva vida i reflexiona a través d'una veu, moltes vegades dolguda, sobre quin és el seu paper respecte a l'avenir. En els poemes de les dues primeres seccions del llibre, a més, ens trobam sovint amb la presència de múltiples veus que parlen al lector des del passat del poeta. Aquestes veus, molts cops angoixants, que sorgeixen de les lectures, de la història personal de l'autor i del context històric que li ha tocat viure són potser les pistes que ens dona Francesc Parcerisas per explicar el camí que l'ha portat a les conclusions que sen's revelen en la lectura d'aquest llibre de poemes. Un camí de poesia que és, en aquest llibre, l'eina que ha permès al poeta avançar pel camí del coneixement.

Així com en les dues primeres parts de *Dos dies més de sud* el poeta demana del lector un esforç d'atenció continuat que es veu recompensat en les troballes que va fent: claus o imatges que aclareixen o estenen els significats dels poemes anteriors, en les dues parts finals ens trobam amb poemes més breus i més directes. Els que prefereixin el tipus de poesia que s'entrega al lector des del primer contacte amb el poema trobaran en els últims vint poemes a un poeta que també es preocupa per comunicar quines són les seves obsessions i que ho fa amb vocació de claretat. Aquest és un dels grans encerts de l'estructura del llibre: adreçar-se als distints tipus de lectors de poesia amb la intenció que puguin fer-se'l seu des de diferents graus d'implicació.

«Qui ara no té casa, ja no la bastirà», diu un dels versos del poema de Rilke que inaugura el llibre. Parcerisas ens explica en aquest llibre com és la seva casa, quins llibres hi ha a les prestatgeries, quins són els seus animals domèstics, quina és la llengua que s'hi parla i amb quines presències hi conviu. Gràcies a *Dos dies més de sud* la casa de Parcerisas és ara la casa de tots.

Josep Lluís Aguiló

Fragments d'una identitat

Carles Camps Mundó
Com els colors a la nit
Edicions de l'Albí, Barcelona, 2006
160 pàgs.

Carles Camps Mundó m'era un nom llunyà, relacionat amb la poesia visual dels anys setanta. En concret, m'evocava paisatges retallats en figures diverses en un llibre editat a Llibres del Mall. I per això em sorprengué llegir *Llició de tenebres* al ple dels anys noranta, una aproximació ben particular a la poesia del silenci. Amb una dicció nítida i discurs abstracte reflexiona sobre les dificultats del dir. A més, amb l'ajut de paradoxes i interrogacions assaja una meditació metafísica sobre les contradiccions de l'existència, on juguen un paper clau les tensions entre el desig sempre intacte i la realitat. Aquesta literatura d'inspiració mística i romàntica aprofundeix el seu univers en títols posteriors, entre els quals jo conec el *Llibre de les al·lucinacions*, dominat per una atmosfera religiosa i desemparada on a partir de la mort de la mare s'embarca en una exploració més enllà de les aparences. Per al poeta, el nostre present, un temps marcat per la desaparició de Déu —i la conseqüència nostàlgia d'una plenitud que ja no és— i per la culpa, ens aboca a la presència insuportable del no-res, a gravitar en els límits. Els versos ens duen d'una suposada confiança en el valor salvífic de la paraula a la consciència dels seus dèficits.

Ara ens sorprèn amb un llibre narratiu, *Com els colors a la nit*, un aplec de proses breus, fragmentàries, que al llarg de la lectura configuren una identitat humana en tota la seua complexitat. La força del llibre resideix precisament en la concisió, en aquests flaixos, en les distintes descàrregues d'intensitat o d'estupefacció que alimenten el decurs narratiu. No li cal més, va deixant caure puntals de la seua història personal: el descobriment de la mort, el primer amor, la infidelitat del pare, la soledat de la mare, el jou humiliant de l'educa-

Una estranya novetat

Ignasi Mora
Maig
Editorial Moll, Palma, 2006
180 pàgines

ció religiosa, el sentiment de culpa per part dels fills, el terror abismal en els instants depressius. Al seu costat, referències molt concises al present del narrador; la dona, els fills, la casa de camp, els viatges en cotxe... En altres casos, se centra en l'art, en temes peluts com ara la mort de Déu o la recreació de somnis inquietants. Les vivències concretes, els detalls, les sensacions, els apunts lírics i paisatgístics que anota l'autor germinen en tot un seguit d'observacions i reflexions, sovint colpidores i suggeridores. D'aquesta manera, posem per cas, la mort d'un pardal li fa pensar en els rituals com una exhortació del dolor. O l'assistència al soterrament del fill d'un amic el fa pensar en l'enyorança de tot allò que no tornarà a ser.

Més que l'anècdota de cada narració allò que val és l'emotivitat reflexiva, la vida mental amb què les evoca, les recrea i les valora. I ací entra, inevitablement, el bagatge cultural de l'autor. La mirada mai no és verge, fins i tot en els moments més innocents; sempre és interpretativa, filtra les obsessions i els interessos culturals. Les sobredosis de significat ens permeten de contemplar les coses amb una llum nova i amb una intensitat diferents a què estem habituats. Tot plegat, sempre són una mina d'indicis i suggeriments. Per això resulten especialment interessants les anotacions dedicades a les dues tensions que conviuen en la *Pietat*, les idees que la polifonia li desperta sobre la tendència a la unitat de la música, la gravetat i recerca de la salvació en la segona simfonia, anomenada *Resurrecció*, de Mahler, o l'impacte que li va produir el *Livro do Desassossego*.

L'obra, formada per relats independents però complementaris, ve contada per perspectives diferents per tal de fer-ne més fecunda la lectura. Predomina el narrador desdoblant, però també descobrim, entre altres, la veu d'un amic, alguna carta, converses sobre temes artístics. Ací i allà podem trobar algun passatge potser massa carregat o massa abstracte. Però, en general, la narració flueix eficaç i amb moments enlluernadors i amb efusions líriques i reflexions de valor. *Com els colors a la nit* no és una novel·la. Tal vegada tinga dificultats d'atraure lectors, però els que s'hi deixen seduir trobaran allò que busquen: sensibilitat, idees i bona literatura.

Rosa Durà

La novel·la valenciana escrita en català ha estat un petit miracle de la transició política. Però la multiplicació de títols, de tendències, d'estils i de pretensions que va viure a partir dels anys setanta, sobretot des de la irrupció del premi Andròmina, ha anat entrant en els darrers anys en una soporífera beatitud. Per això cal saludar amb l'alegria que correspon al cas la publicació de la novel·la *Maig* d'Ignasi Mora, un dels autors d'aquest país amb més capacitat de sorprendre si la disciplina l'acompanya, perquè les seves incursions editorials són excessivament esporàdiques. *Maig* representa una estranya novetat, opinable des del punt de vista de l'estricta ambició literària, però que refresca els aparadors de les llibreries valencianes amb una festa imprevisible.

La darrera novel·la d'Ignasi Mora compleix les funcions d'una *road movie* domèstica. Arranca amb un delirant trajecte automobilístic entre la Safor i la ciutat de València i acaba amb un recorregut urbà intramurs més desficaciat encara. Les intencions que mouen l'autor no són massa diferents de les que han impulsat la majoria dels autors d'aquesta mena de narracions amb personatges fugidors fastiguejats amb la trista realitat que els ha tocat viure. No hi hauria res de nou sota el sol que pagara la pena comentar si no fóra pels tres o quatre encerts que converteixen *Maig* en un relat recomanable. Per entendre el primer cal remarcar que gairebé tots els intents dels novel·listes valencians per acostar-se, ni que siga lleugerament, a la realitat última de la seua capital han fracassat per una causa o una altra. Per excés de compromís polític, per falta de nervi, per rebuig constatable d'una ciutat que no els agrada, per desmesura endogàmica, per transcendentalisme

exagerat, per fallida lingüística... I en aquest darrer aspecte cal felicitar Ignasi Mora perquè ell hi fa el ple. No hi ha cap conversa a *Maig* que desconcerte el lector acostumat a patir València. La combinació entre català i castellà encaixa amb habilitat de mestre i el nivell de l'idioma dels protagonistes és tan creïble com la vida mateixa. Podria sorprendre's el lector inesperat d'altres parts del domini lingüístic per uns recursos que no necessiten ni l'escriptor de l'Eixample barceloní ni el d'Alcàsser, però que sí que cal desplegar amb eficàcia de mestre de gremi si el marc triat per l'acció no va més enllà del Camí de Trànsits, com és el cas. Els encerts de l'autor no s'acaben només en la llengua que parlen els personatges, sinó també en la que interioritza el protagonista, que és qui desgrana la narració en primera persona.

Potser és aquest domini de l'idioma el que explica també el control del ritme en la narració de Mora. Qui és capaç de fer parlar els personatges amb una tensió lingüística admirable, ho és també d'estendre una trama sense fer caure en el badall el lector en cap moment. La tècnica del guió cinematogràfic aplicada a la gran majoria d'escriptors valencians fa un oxímoron que enlluerna. No és el cas de *Maig*, que es pot llegir sense tenir en cap moment la sensació d'un excés de disgregació que afectaria profundament l'estructura del relat. Un relat massa curt, d'altra banda, per adequar-se amb eficàcia a les intencions que han mogut Ignasi Mora a escriure'l. La darrera troballa de *Maig* són uns personatges que fan solvent tota la desmesura de la història, començant pel protagonista i acabant amb el darrer secundari d'una brofegada servida amb una eficàcia tan exquisida que reconcilia el lector valencià amb la literatura urbana del país. Potser Ignasi Mora no tenia unes grans intencions de transcendència literària quan va perpetrar *Maig*. I potser també això el converteix en una saludable excepció i en fa encara més recomanable una lectura que desengreixa puntualment el panorama actual de la narració valenciana. Senyor Mora, diuen que vostè en prepara una segona part. Doncs, mire, i també com a excepció, faça, faça... i que Déu nostre senyor li ho pague amb l'èxit de vendes que es mereix.